

Nieuwsbrief PFR Updates - Nummer 10, 2018

Nummer 10, 2018

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2018:1002](#) 08-03-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:2085](#) 27-02-2018

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2018:452](#) 20-02-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:1820](#) 20-02-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:1594](#) 13-02-2018

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2017:4138](#) 12-12-2017

Uitspraken zonder ECLI

[Europees Hof voor de Rechten van de Mens](#) 01-02-2018

V.C. t. Italië

Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI

RECHTSPRAAK

Gezag en zorgregeling. Vader in detentie, in eerste aanleg veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf. Verzoek moeder haar met eenhoofdig gezag te belasten en de zorgregeling stop te zetten, subsidiair op te schorten voor de duur van één jaar. Hof wijst verzoek tot eenhoofdig gezag af en stelt zorgregeling vast.

De rechtbank heeft het verzoek van de moeder tot eenhoofdig gezag afgewezen en verder een zorgregeling van één uur in de week vastgesteld in het detentiecentrum. De moeder is van deze beschikking in hoger beroep gekomen. Zij verzoekt in hoger beroep haar oorspronkelijke verzoeken alsnog toe te wijzen.

De Raad voor de Kinderbescherming (de raad) adviseert als volgt. De detentie van de vader vormt geen grond om de omgang tussen de vader en zijn jonge dochter te ontzeggen en het is gezien haar leeftijd van belang dat de omgang met haar vader frequent plaatsvindt. Daar staat tegenover dat het voor het jonge kind en haar moeder een grote belasting is om iedere week de lange reis naar de penitentiaire inrichting (PI) af te leggen. De raad adviseert het hof om dit aspect niet uit het oog te verliezen. Ten aanzien van het gezag vindt de raad het eveneens lastig om een eenduidig advies uit te brengen. Alhoewel er volgens de raad niet is voldaan aan het wettelijke 'klem-en-verloren-criterium', betekent dit niet dat het eenvoudig zal zijn om aan het gezamenlijk gezag uitvoering te geven. De detentie van de vader vormt vanuit pragmatisch oogpunt een obstakel, met name in spoedsituaties. De problematiek die tussen de ouders speelt, komt daar nog bovenop. De ouders zullen hun eigen belangen en rechten aan de kant moeten schuiven en het belang van hun kind op de eerste plaats moeten stellen.

Het hof oordeelt als volgt ten aanzien van het gezag. Er zijn onvoldoende omstandigheden en/of feiten gesteld of gebleken waaruit blijkt dat de dochter op dit moment klem zit of verloren is geraakt tussen haar ouders. Zij is nog zeer jong en zij heeft haar vader de afgelopen anderhalf jaar circa tien keer één uur gezien. Waar dit bezoek in het begin nog onwennig voor haar was, hetgeen door de vader niet is betwist, verloopt het bezoek inmiddels goed. Uit het verslag van de PI is gebleken dat zij op haar vader is gesteld. Zij is erg aan haar moeder gehecht, hetgeen gezien de leeftijd van [minderjarige] en de omstandigheden begrijpelijk is

Verder vertoont zij in haar gedrag geen bijzonderheden en lijkt zij zich goed te ontwikkelen.

Het is niet gebleken dat de vader het gezag heeft misbruikt of dit in de toekomst zal misbruiken. De vader heeft uitdrukkelijk verklaard dat hij zijn medewerking zal verlenen aan zaken die het gezag betreffen. Het hof wijst het verzoek om eenhoofdig gezag af.

Ten aanzien van de zorgregeling vindt het hof evenals de rechtbank dat die in stand moet blijven. Het meisje is nog jong en voor de hechting aan de vader is het goed dat de contacten op frequente basis plaatsvinden, maar één keer per week is te belastend voor de moeder. Het hof stelt de frequentie vast op één keer per twee weken.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 08-03-2018

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2018:1002

Zaaknummer: 200.215.042_01

RECHTSPRAAK

Vervangende toestemming tot erkenning door verwekker. Nietigheid erkenning door andere man. Heeft het DNA-onderzoek wel plaatsgevonden met DNA-materiaal van de minderjarige? Hof oordeelt dat onvoldoende duidelijk is of DNA-materiaal van de minderjarige is gebruikt. Hof ziet aanleiding om opnieuw DNA-onderzoek te gelasten, waarbij ook het DNA van de moeder dient te worden onderzocht en de moeder dient te waarborgen dat het afgegeven DNA van haar en van haar kind is. Als de moeder niet meewerkt, zal het hof daaraan de consequenties verbinden die het geraden acht.

De man verzoekt vervangende toestemming tot erkenning. De latere erkenning door een andere man zou dan nietig zijn. Voorts heeft de man, als hij de biologische vader is, verzocht om omgang en gezamenlijk gezag. De rechtbank heeft de verzoeken afgewezen, omdat uit verwantschapsonderzoek met DNA-materiaal is gebleken dat het uitgesloten is dat de man de vader is.

De man komt in hoger beroep en verzoekt primair om nieuw DNA-onderzoek te laten verrichten. Subsidiair verzoekt de man de adviseur verwantschapsonderzoeken bij het bureau dat het onderzoek in eerste aanleg heeft verricht als getuige op te roepen alsmede de minderjarige ter zitting te laten komen om ter zitting duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of van deze minderjarige DNA-materiaal is afgenomen.

In hoger beroep is in geschil onder meer of bij het DNA-onderzoek daadwerkelijk het DNA van de minderjarige is gebruikt. Uit het rapport dat ten grondslag ligt aan de beslissing in eerste aanleg blijkt niet dat de minderjarige is geïdentificeerd door middel van haar paspoort. Dit hoort vermeld te staan in het rapport.

De moeder brengt een e-mail van de adviseur verwantschapsonderzoeken in het geding waarin is gesteld dat een geboorteakte en paspoort inderdaad zijn gebruikt ter identificatie.

Alleen de geboorteakte is in het rapport geplaatst om de privacy van het kind te waarborgen. De man brengt een latere e-mail van deze adviseur in geding, waarin zij niet kan bevestigen dat de eerdere e-mail door haar is verzonden.

Het hof leidt uit het vorenstaande af dat er voldoende aanwijzingen zijn dat identificatie uitsluitend aan de hand van de geboorteakte heeft plaatsgevonden, hetgeen bij een 15 maanden oude peuter als tamelijk onbetrouwbaar moet worden aangemerkt. Bovendien zou ook in het geval identificatie van de minderjarige door middel van een paspoort zou hebben plaatsgevonden, naar het oordeel van het hof nog altijd onvoldoende vaststaan dat de minderjarige in persoon is verschenen voor het onderzoek. Ter zitting heeft de vrouw immers verklaard dat het paspoort van de minderjarige is afgegeven toen zij ongeveer 3 à 4 maanden oud was. Ten tijde van het onderzoek was zij ongeveer 15 maanden oud. Zij zal dus naar alle waarschijnlijkheid weinig gelijkenis meer vertonen met de foto op het paspoort en aan de hand van de foto op het paspoort kan daarom onvoldoende worden vastgesteld of het meisje dat is verschenen het meisje op de foto is.

Gelet op de bovenstaande gang van zaken is het hof van oordeel dat op grond van de thans beschikbare informatie niet met zekerheid kan worden vastgesteld wie de biologische vader van de minderjarige is. Het hof ziet daarom aanleiding opnieuw een DNA-verwantschapsonderzoek te gelasten. Om te waarborgen dat het onderzochte DNA het DNA van de minderjarige betreft, zal het hof bepalen dat niet alleen het DNA-materiaal van de man en de minderjarige dient te worden onderzocht, maar ook dat van de vrouw zelf. Het hof wijst de vrouw erop dat zij ervoor dient te zorgen dat er geen twijfels bij de betrokkenen kunnen ontstaan of het afgegeven DNA van haar en van de minderjarige is. Verder benadrukt het hof het volgende. Ter zitting heeft de vrouw desgevraagd verklaard dat zij met de man die erkend heeft, dient te overleggen of zij zal meewerken aan het onderzoek. Het hof wijst de vrouw erop dat zij, evenals de man, krachtens artikel 198 lid 3 Rv verplicht is mee te werken aan het onderzoek. Indien de vrouw niet voldoet aan deze verplichting, zal het hof daaruit de gevolgtrekking maken die het geraden acht.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 27-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:2085

Zaaknummer: 200.222.677/01

RECHTSPRAAK

Pensioenverevening bij scheiding. Partijen zijn in 1986 uiteengegaan. In 1999 zijn zij gescheiden. Kan de vrouw een beroep doen op de Wvps? Rechtbank en hof oordelen van wel. Het beroep van de vrouw is ook niet naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar.

In eerste aanleg is de man onder meer veroordeeld tot betaling van een bedrag van ongeveer € 320 bruto per maand vanaf 10 maart 2010 (de pensioengerechtigde leeftijd van de man) tot de dag waarop aan de verplichting tot verevening rechtsgeldig een einde komt. De man is van dit vonnis in hoger beroep gekomen.

Partijen zijn in 1978 gehuwd onder uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen; zij zijn wel een verrekenbeding overeengekomen. Partijen zijn in 1986 uit elkaar gegaan. Tot de stukken hoort een conceptovereenkomst waarin partijen toen enkele zaken over het separaat van elkaar leven zijn overeengekomen. De man heeft eerst in 1999 echtscheiding verzocht. Deze is op 16 januari 2000 ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand.

Het hof gaat ervan uit dat de man in ieder geval in 1999 op de hoogte was van de Wvps dan wel daarvan op de hoogte had kunnen zijn, nu hij in de echtscheidingsprocedure werd bijgestaan door een advocaat. Het hof overweegt als volgt.

De Wvps is van toepassing indien de echtscheiding heeft plaatsgevonden na 1 mei 1995. Niet ter zake doet of de echtgenoten al dan niet in gemeenschap van goederen zijn getrouwd. Uit artikel 11 Wvps volgt dat verevening ook plaatsvindt indien de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden gemaakt vóór de inwerkingtreding van de WVP algehele gemeenschap van goederen tussen hen hebben uitgesloten of beperkt, tenzij de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden of bij een geschrift gesloten overeenkomst met het oog op de scheiding uitdrukkelijk anders hebben bepaald. Partijen hebben in hun huwelijkse voorwaarden noch bij latere huwelijkse voorwaarden een regeling getroffen met betrekking tot pensioen. De regeling die partijen met elkaar in 1986 zijn overeengekomen, houdt geen regeling – laat staan een uitdrukkelijke regeling (afstand van pensioenrechten) – in met betrekking tot

pensioenrechten. Er wordt slechts een voornemen vermeld het pensioenrecht van de vrouw in de toekomst te regelen. Deze overeenkomst kan naar het oordeel van het hof niet aangemerkt worden als een overeenkomst met het oog op een echtscheiding als bedoeld in artikel 2 Wvps. Een redelijke uitleg van het geschrift brengt mee dat de regeling betrekking heeft op een periode dat partijen aan het onderzoeken waren of zij al dan niet van echt wensten te scheiden. Op grond van artikel 2 Wvps heeft de vrouw recht op verevening van de tijdens het huwelijk opgebouwde pensioenrechten door de man.

Naar het oordeel van het hof heeft de man onvoldoende feiten en omstandigheden gesteld op grond waarvan kan worden geoordeeld dat het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is dat de vrouw zich beroept op de Wvps. Enkel het tijdsverloop is onvoldoende om een beroep op rechtsverwerking te rechtvaardigen; er dienen daarnaast ook nog bijkomende omstandigheden te zijn. De pensioenproblematiek is in 1986 wel een onderwerp geweest waarover partijen hebben gesproken, zij het dat partijen er toen niets over hebben geregeld. De man wist toen al dat de pensioenproblematiek een onderwerp van gesprek was. Een ouderdomspensioen dient in beginsel voor de verzorging van beide echtgenoten na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. De strekking van de wet is immers een redelijke verdeling te bewerkstelligen van de gedurende het huwelijk opgebouwde pensioenrechten. De man heeft niet met deugdelijke bescheiden gemotiveerd dat hij als gevolg van het handelen van de vrouw in een financiële noodsituatie komt te verkeren. Voor de vrouw is de pensioenuitkering benodigd om in haar levensonderhoud te kunnen voorzien. Ook zijn er geen gronden om de pensioenaanspraak van de vrouw te matigen. Het hof bekrachtigt het vonnis van de kantonrechter.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 20-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2018:452

Zaaknummer: 200.173.953/01

RECHTSPRAAK

De vader komt met één grief in hoger beroep inhoudende dat hij niet behoorlijk is opgeroepen en de rechtbank daarom het beginsel van hoor en wederhoor heeft geschonden. De beschikking van de rechtbank omvat tussenbeschikkingen en een tijdelijke ontzegging van de omgang. Hof oordeelt dat de vader niet-ontvankelijk is in zijn hoger beroep.

In eerste aanleg heeft de moeder verzocht haar met het eenhoofdig gezag te belasten en de vader het contact met hun beider dochter te ontzeggen. De rechtbank heeft bij de bestreden beschikking de vader met onmiddellijke ingang de omgang voor een periode van drie maanden ontzegd, de Raad voor de Kinderbescherming verzocht om een onderzoek in verband met het gezag en de omgang en verder iedere beslissing aangehouden.

De vader heeft één grief in hoger beroep, namelijk dat de rechtbank het beginsel van hoor en wederhoor heeft geschonden, omdat de oproeping niet deugdelijk heeft plaatsgevonden.

Het hof beoordeelt eerst de ontvankelijkheid van het hoger beroep. Voor zover de beschikking van de rechtbank niet de tijdelijke ontzegging betreft, maar de overige beslissingen, moet die worden aangemerkt als een tussenbeschikking, omdat die overige beslissingen geen einde maken aan (enig deel) van het verzochte.

Ingevolge artikel 358 lid 4 Rv kan van tussenbeschikkingen hoger beroep worden ingesteld slechts tegelijk met dat van de eindbeschikking, tenzij de rechter anders heeft bepaald of artikel 75 lid 1 Rv van toepassing is. Nu de rechter niet anders heeft bepaald en artikel 75 lid 1 Rv niet van toepassing is, kan de vader in beginsel niet worden ontvangen in zijn hoger beroep tegen het tussenbeschikkingsdeel. Dit zou – zoals de Hoge Raad in zijn uitspraak van 9 september 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ2306 heeft overwogen – anders zijn indien in het beroepschrift tevens klachten waren gericht tegen de door de rechtbank gegeven deelbeschikking, maar de vader heeft geen grieven gericht tegen dit deel van de beschikking. De grief van de vader behoeft reeds daarom geen bespreking meer. Het hof verklaart de vader niet-ontvankelijk in zijn hoger beroep.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 20-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:1820

Zaaknummer: 200.217.902/01

RECHTSPRAAK

Verlenging ondertoezichtstelling. Het hof heeft niet de bevoegdheid om ambtshalve voor de GI een andere in de plaats te stellen. Evenmin kan het hof ambtshalve de ondertoezichtstelling uitbreiden naar een andere minderjarige, omdat dat naar het oordeel van het hof alleen kan als het om een verlengingsprocedure gaat.

De moeder is in hoger beroep gekomen van de verlenging van de ondertoezichtstelling. De vader voert verweer en wenst dat de ondertoezichtstelling verlengd wordt. Hij geeft het hof in overweging om ambtshalve de tweede minderjarige onder toezicht te stellen en om de GI te wijzigen in een andere instelling.

Het hof oordeelt dat de ondertoezichtstelling terecht verlengd is. De gronden voor de verlenging zijn ook op het tijdstip van de hofuitspraak aan de orde.

De vader is het eens met de verlenging van de ondertoezichtstelling. De vader heeft laten weten van mening te zijn dat voor de minderjarige thans een andere GI zoals het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid (RBV) een meer aangewezen instantie is dan de huidige GI. Het hof overweegt dat het niet de bevoegdheid heeft de GI ambtshalve te wijzigen. Voor zover de suggestie van de vader om de GI te vervangen een verzoek is, wordt overwogen dat dit verzoek niet voor het eerst in hoger beroep gedaan kan worden. Artikel 362 Rv verklaart in hoger beroep een aantal artikelen betreffende de behandeling in eerste aanleg van overeenkomstige toepassing. De wetgever heeft in dat artikel uitdrukkelijk bepaald dat – anders dan in eerste aanleg – in hoger beroep geen zelfstandig verzoek kan worden gedaan. Het hof zal het verzoek daarom niet-ontvankelijk verklaren.

Betreffende de opmerking van de vader dat hij het hof in overweging geeft om ambtshalve de ondertoezichtstelling van de andere minderjarige uit te spreken, wordt overwogen dat de kinderrechter ingevolge het bepaalde in artikel 1:255 lid 5 BW indien het verzoek, bedoeld in het tweede lid – dat is het verzoek tot ondertoezichtstelling – niet alle minderjarigen betreft over wie de ouders of de ouder het gezag uitoefenen, dit op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of ambtshalve kan aanvullen, en deze minderjarigen, mits aan de grond

van het eerste lid is voldaan, eveneens onder toezicht kan stellen. Van die situatie is hier echter geen sprake. Deze procedure betreft immers de verlenging van de ondertoezichtstelling.

Voor zover de vader het hof heeft verzocht de andere minderjarige onder toezicht te stellen, geldt dat ook dit verzoek niet voor het eerst in hoger beroep gedaan kan worden. Het hof zal de vader ook in dit verzoek niet-ontvankelijk verklaren.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 13-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:1594

Zaaknummer: 200.225.736/01

RECHTSPRAAK

Zaaddonor met ziekte van Asperger handelt onrechtmatig door wensmoeders niet te informeren over zijn aandoening en mogelijke erfelijke aspecten daarvan. Zijn toenmalige partner die met hem meeging naar de wensmoeders en die die informatie wel gaf, handelde daarmee niet onrechtmatig jegens de man. Ook handelde zij niet onrechtmatig door in dat kader privacygevoelige informatie te verspreiden.

De man is in hoger beroep gekomen van de afwijzing van zijn vordering voor recht te verklaren dat zijn vroegere partner ('de vrouw') onrechtmatig jegens hem heeft gehandeld wegens het aan een derde of derden verstrekken van privacygevoelige informatie over hem, met name stukken van het UWV en een rapport van een psycholoog. Hij vordert ook immateriële schadevergoeding.

Juridisch kader

Het zonder toestemming verstrekken van privacygevoelige informatie over een ander is als inbreuk op eens anders persoonlijke levenssfeer in beginsel onrechtmatig, behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond. De vraag of zich een rechtvaardigingsgrond voordoet bij de inbreuken op de persoonlijke levenssfeer, dient beoordeeld te worden in het licht van de omstandigheden van het geval. Dit oordeel wordt gevormd door het afwegen enerzijds van de ernst van de inbreuk op het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en anderzijds de belangen die met de inbreukmakende handelingen redelijkerwijs kunnen worden gediend (HR 31 mei 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD9609).

Feiten

De man is in 2008 gediagnosticeerd met het syndroom van Asperger. Op enig moment voor het verbreken van de relatie met de man heeft de vrouw op grond van internetinformatie geconcludeerd dat aan het syndroom van Asperger een erfelijke component kleefte of kan kleven. De man was tijdens de relatie met de vrouw zaaddonor voor wensmoeders. De vrouw

ging toen altijd mee naar de wensmoeders en zij informeerde hen over het syndroom van Asperger van de man om hen te waarschuwen. De vrouw achtte het onaanvaardbaar dat de man de wensmoeders niet of onvoldoende informeerde.

Met een wensmoeder die in 2010 een kind met zaad van de man had gekregen, kreeg de vrouw in 2012 contact omdat haar zoontje erg ziek was en voor een medische behandeling kennis van erfelijke aspecten relevant was. De vrouw heeft toen kopieën van privacygevoelige documenten, te weten stukken van het UWV en een rapport van een psycholoog aan de wensmoeder verzonden. Deze stukken of delen daarvan zijn door de wensmoeder aan de media verschaft. Er is ook een documentaire op tv geweest. De man heeft de uitzending proberen te voorkomen via kort geding, maar de vordering is afgewezen.

Oordeel van het hof

Uit het debat tussen partijen komt naar voren dat in 2011 geen consensus bestond onder deskundigen over de vraag of een patiënt bij wie het syndroom van Asperger was gediagnosticeerd zijn aandoening erfelijk kon overdragen.

Afdoende gebleken is dat de man wensmoeders niet, althans niet alle, informeerde over zijn psychische aandoening. Deze stelling is niet alleen onvoldoende weersproken door de man, hij wordt ook bevestigd door zijn eigen stelling dat de vrouw, in de tijd dat partijen nog een relatie hadden, met hem meeding naar wensmoeders en zij hen op eigen initiatief informeerde. De man zag dat kennelijk niet als zijn taak.

Van belang is of de vrouw redelijkerwijs mocht vertrouwen op de informatie die de wensmoeder over de ziekte van haar zoontje aanreikte en of die informatie, in het licht van wat zij wist of redelijkerwijs mocht aannemen over de psychische aandoening van de man, een rechtvaardiging meebrengt voor het handelen van de vrouw. Met de rechtbank acht het hof het delen van de bewuste documentatie met de wensmoeder – stukken van het UWV en een rapport van een psycholoog – niet onrechtmatig, in de context van het hulpverzoek van de wensmoeder die bezorgd was voor haar zieke kind en van het gegeven dat de man op enig moment volledig arbeidsongeschikt werd geacht vanwege zijn psychische aandoening. Voor zover de man beoogt te stellen dat de oorzaak van de negatieve publiciteit bij de vrouw lag, geldt dat zij niet het initiatief heeft genomen om de media te benaderen; zij is ingegaan op een uitnodiging van de media. Gelet op het onrechtmatige handelen van de man als zaaddonor en de belangen die met de inbreukmakende handelingen redelijkerwijs konden worden gediend, heeft de man niet of onvoldoende aangetoond dat de vrouw informatie heeft verschaft aan de media waarvan zij zich, gelet op hetgeen zij wist of hetgeen haar bekend had moeten zijn, had moeten weerhouden. Het hof bekrachtigt het vonnis van de rechtbank.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 12-12-2017

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2017:4138

Zaaknummer: 200.208.608/02

Rechters: A.N. Labohm, C.M. Warnaar en O.I.M. Ydema

Advocaten: N. Schuerman

RECHTSPRAAK

V.C. t. Italië

Positieve verplichting van de staat tot het nemen van adequate maatregelen ter voorkoming van vernederende en onmenselijke behandeling verricht door derden. Artikel 3 en 8 EVRM. Privéleven. Verplichtingen van rechtbank en van sociale diensten. Verplichting tot regelen van gedwongen behandeling, ook als betrokkene daarmee niet instemt. Toezicht van het EHRM ten aanzien van nationaalrechtelijke procedures. Noodzaak om met voortvarendheid te handelen waar nodig om adequate bescherming te bieden.

Sinds haar 12e levensjaar gebruikte verzoekster verdovende middelen en werd ze door criminelen seksueel geëxploiteerd. De ouders maakten dit in juni 2013 bekend aan de autoriteiten en vroegen om hulp. Verzoekster was toen 14 jaar oud. De ouders overlegden een psychiatrisch rapport aan de procureur van het tribunaal voor kinderen waaruit blijkt dat verzoekster een bipolaire stoornis, een borderline-persoonlijkheidsstoornis en gedragsproblemen heeft, waardoor de ouders haar niet kunnen weerhouden van overmatig drugsgebruik. De ouders vertelden de procureur dat zij pornografische foto's op de Facebookpagina van hun dochter hadden gevonden. In een gesprek met de procureur gaf verzoekster aan dat ze niet met instemde met opname in een behandelinrichting. De ouders gaven hierna aan dat de situatie alleen maar erger werd, dat verzoekster spijbelde en zichzelf prostitueerde. Daarop verzocht de procureur – in oktober 2013 – het tribunaal voor kinderen om een machtiging af te geven voor de gedwongen opname van verzoekster in een behandelinrichting. Op 9 december 2013 gaf het tribunaal de machtiging af en merkte daarbij op dat verzoekster weigerde door het tribunaal gehoord te worden en dat de sociale diensten niet naar de zitting waren gekomen.

Op 19 december 2013 contacteerde de procureur van het tribunaal voor strafrecht de procureur voor het tribunaal voor kinderen en gaf aan dat een strafrechtelijk onderzoek liep tegen twee personen die verzoekster als prostituee aan het werk hadden gezet. In januari 2014 stemde verzoekster in met opname van haar in een behandelinrichting. In dezelfde maand werd ze

verkracht. In januari en februari 2014 waren de sociale diensten ruimschoots op de hoogte van de ernst van de situatie, maar namen geen beschermende maatregel ter uitvoering van de uitspraak van het tribunaal. In april 2014 verzochten de ouders om een beschermende maatregel conform de uitspraak van het tribunaal voor kinderen op 9 december 2013. Op 14 april 2014 werd verzoekster onmiddellijk geplaatst in zorgcentrum Karisma. Het zorgcentrum gaf in juli 2014 echter aan dat de behandeling niet aansloeg daar verzoekster verslaafd was aan verdovende middelen. In december 2014 verzocht Karisma de sociale diensten om een verslavingsbehandeling te regelen voor verzoekster. De sociale diensten deden niets. In september 2015 werd verzoekster uit Karisma ontslagen. Hierna deden de sociale diensten wederom niets, tot en met januari 2017, de datum van indiening van deze klacht.

In maart 2014 werden twee mannen veroordeeld voor strafbare handelingen tegen verzoekster, het dwingen van haar zich te prostitueren en het verdienen van geld eraan. In beroep werd de veroordeling van deze mannen voor vier en vijf jaar celstraf bevestigd. Betreffende de vervolging van twee mannen voor verkrachting van verzoekster (in januari 2014) was de procedure nog steeds per januari 2017 aanhangig.

Bij het EHRM stelt verzoekster dat artikel 3 en 8 EVRM zijn geschonden doordat de Italiaanse autoriteiten geweten hebben dat zij als minderjarige door anderen werd gedwongen zich te prostitueren en toch geen adequate beschermingsmaatregelen hebben toegepast. Het EHRM oordeelt dat verzoekster een kwetsbare persoon is en dat ze slachtoffer is geweest van seksuele exploitatie en verkrachting. Deze handelingen van fysiek geweld en psychologische druk zijn voldoende ernstig om de zaak binnen de sfeer van artikel 3 EVRM te brengen, oordeelt het EHRM, onder verwijzing naar *A. t. V.K.* (EHRM 23 september 1998, 25599/94). Het EHRM verwierpt een argument van de staat dat aanvallen op verzoeksters fysieke integriteit geen betrekking zou hebben op verzoeksters privéleven en concludeert dat de klacht onder de werkingssfeer van artikel 8 EVRM valt. Het EHRM stelt voorop dat bescherming tegen inhumane en vernederende behandeling een fundamentele waarde is, verbonden aan de menselijke waardigheid, ten aanzien waarvan geen derogatie is toegestaan. Het EHRM vervolgt dat op grond van artikel 3 EVRM in samenhang met artikel 1 EVRM, iedere lidstaat verplicht is om adequate maatregelen te nemen om een persoon te beschermen tegen onmenselijke en vernederende handelingen, ook als deze daden door particulieren worden verricht (EHRM 23 september 1998, 25599/94 (*A. t. V.K.*), EHRM 10 mei 2001, 29392/95 (*Z. e.a. t. V.K.*) en EHRM 4 december 2003, 39272/98 (*M.C. t. Bulgarije*)). Deze verplichting geldt in bijzonder ten aanzien van geweldsdelicten tegen minderjarigen en houdt in dat maatregelen moeten worden genomen ter voorkoming van de handelingen, waarvan de autoriteiten op de hoogte van zijn of hadden kunnen zijn (EHRM 28 oktober 1998, 223452/94 (*Osman t. V.K.*); EHRM 10 mei 2001, 29392/95 (*Z. e.a. t. V.K.*) en EHRM 15 november 2011,

22457/08 (*M.P. t. Bulgarije*)). De genomen maatregelen dienen tot eerbiediging van de menselijke waardigheid en de bescherming van het hoger belang van de minderjarige (EHRM 20 maart 2012, 26692/05 (*C.A.S en C.S. t. Roemenië*)). De autoriteiten van de lidstaten zijn niet verplicht om alle strafbare feiten te voorkomen. Een positieve verplichting zoals in de onderhavige zaak aan de orde is pas aanwezig indien de autoriteiten weten of moeten weten dat een individu aan een onmiddellijk en reëel risico is blootgesteld om slachtoffer te worden van strafbare daden van derden, terwijl de autoriteiten over geschikte middelen beschikken om de strafbare handelingen te voorkomen kunnen.

Het EHRM onderkent dat naleving van het EHRM primair een taak is van de nationale instanties, maar dit neemt niet weg dat het EHRM toezicht zal houden op de nationale procedures indien zulks nodig is om naleving van het EVRM te borgen. Met het oog op artikel 19 EVRM overweegt het EHRM dat de bescherming van het EHRM niet theoretisch of illusoir mag zijn, maar concreet en effectief. Hierdoor geeft het EHRM aan dat het – in verband met zijn toezicht op de naleving van artikel 3 EVRM – de bevoegdheid heeft om in het onderhavig geval een oordeel uit te spreken over de adequaatheid van het strafrechtelijk onderzoek en de vervolgingsprocedure van de Italiaanse instanties. Het EHRM benadrukt dat – in een geval als deze – de procedures met de nodige voortvarendheid en persistentie dienen te worden voortgezet, om te voldoen aan de eis dat de maatregelen effectieve en adequate bescherming bieden.

Met inachtneming van deze beginselen onderzoekt het EHRM of de Italiaanse sociale diensten voldoende hebben gedaan om verzoekster bescherming te bieden tegen de strafbare handelingen van criminelen en concludeert dat dit niet het geval is. Reeds in april 2013 wisten de autoriteiten dat bij verzoekster sprake was van overmatig gebruik van alcohol en verdovende middelen en in juni wisten zij dat ze aan ernstige psychiatrische stoornissen leed. Ze wisten eveneens van het risico dat ze doelwit was van pooiers die haar wilden exploiteren. Het EHRM oordeelt dat de autoriteiten voldoende op de hoogte waren van een reëel en onmiddellijk risico. Een strafrechtelijke procedure werd ingesteld, maar aan de civielrechtelijke kant werden geen adequate beschermende maatregelen genomen. Hoewel de procureur het tribunaal had verzocht om verzoekster in een behandelinrichting te laten opnemen, duurde het vier maanden voordat het tribunaal op dit verzoek uitspraak deed. Terwijl de strafvervolgning van de daders liep, werd verzoekster niettemin doorlopend onderworpen aan seksuele exploitatie. Na de uitspraak van het tribunaal in december 2013 namen de sociale diensten rustig vier maanden de tijd om uit te zoeken wat er diende te gebeuren, ondanks de herhaaldelijke signalen van verzoeksters ouders dat het met verzoekster niet goed ging. In deze periode is verzoekster verkracht. Het EHRM overweegt dat, betreffende de verplichtingen van de staat op grond van artikel 3 en 8 EVRM, er aanzienlijk gewicht wordt

toegekend aan de daadwerkelijke acties van de sociale diensten. Het EHRM verwierpt het argument van de staat dat de vertraging veroorzaakt is door het feit dat verzoekster geen toestemming wilde geven voor opname in een behandelinrichting. Het EHRM is niet overtuigd dat de toestemming daadwerkelijk ontbrak, aangezien verzoekster ontegenzeggelijk in januari 2014 haar toestemming verstrekke, terwijl de plaatsing in Karisma pas drie maanden later volgde, maar hoe dan ook is dit geen excuus voor het nalaten van de autoriteiten om met voortvarendheid adequate en voldoende beschermende maatregelen te bieden.

Het EHRM is niet te spreken over het feit dat de sociale diensten niet op de zitting kwamen en dat ze na de uitspraak van het tribunaal hebben nagelaten om een geschikte behandelinrichting voor verzoekster te regelen. Gelet op de genoemde mankementen, concludeert het EHRM dat de civielrechtelijke autoriteiten schromelijk hebben gefaald in hun verplichting om onverwijld beschermende maatregelen te nemen. Artikel 3 en 8 EVRM zijn geschonden en het EHRM kent verzoekster € 30.000 toe uit hoofde van morele schade.

In een afzonderlijke opinie stemt rechter Wojtyczek in met de conclusie van de meerderheid, maar brengt daaraan enige nuance. Deze rechter twijfelt of het juist was, gelet op haar nadrukkelijk verzet daartegen, om de Italiaanse autoriteiten te verwijten dat zij verzoekster niet een afkickprogramma hebben laten volgen. Voor de effectiviteit van een dergelijke behandeling is de instemming van de betrokkene immers essentieel. Hij kan zich vinden in de overwegingen betreffende de procedurele tekorten en oordeelt dat deze voldoende onderbouwing vormden voor de conclusie dat artikel 3 en 8 EVRM zijn geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 01-02-2018

Zaaknummer: 54227/14